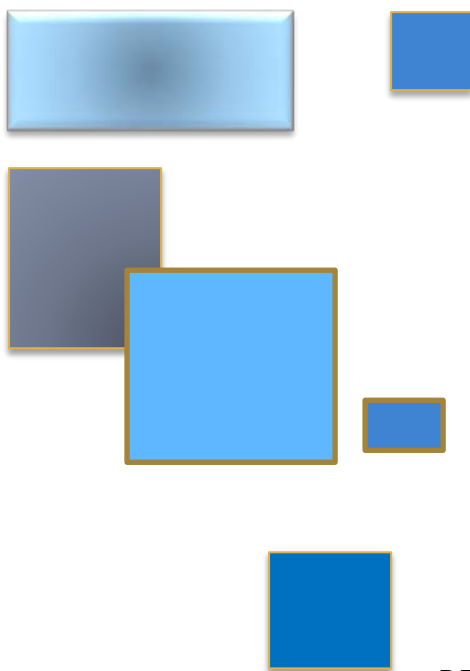

Orzeczenia komisji lekarskich ZUS wydane w 2021 roku

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2022

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracował: Andrzej Kania Wydział Badań Statystycznych
Akceptowała: Izabela Tomczyk Wicedyrektor Departamentu
Statystyki i Prognoz Aktuarialnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
1. Wstęp	5
2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie	7
3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich	13
3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika	20
4. Charakterystyka osób badanych	24
5. Podsumowanie	44

1. Wstęp

Do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy m.in. orzekanie dla celów ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz innych świadczeń wypłacanych przez Zakład, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Orzeczenia wydają:

- lekarz orzecznik ZUS – w I instancji,
- komisja lekarska ZUS – w II instancji.

Postępowanie orzecznicze podejmowane jest na podstawie wniosku osoby występującej o świadczenie. Do wniosku – oprócz dokumentów uzasadniających prawo do świadczeń i ich wysokość – powinna być dołączona dokumentacja medyczna.

Zarówno lekarz orzecznik, jak i komisja lekarska oceniają niezdolność do pracy, jej stopień, a także dokonują ustaleń dotyczących:

- daty powstania niezdolności do pracy,
- przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy,
- związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- celowości przekwalifikowania zawodowego.

Lekarz orzecznik oraz komisja lekarska dokonują oceny niezdolności do pracy w formie orzeczenia. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz szans na odzyskanie zdolności do pracy lekarz orzecznik i komisja lekarska uwzględniają:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności poprzez leczenie i rehabilitację,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej, która nie zgadza się z treścią orzeczenia, przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Komisja lekarska nie rozpatruje sprzeciwu wniesionego po terminie.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w orzeczeniu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych również może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej.

W imieniu Prezesa Zakładu zarzut wadliwości zgłasza główny lekarz orzecznik dokonujący kontroli merytorycznej i formalnej orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS.

Zarzut wadliwości ma prawo zgłosić także naczelnny lekarz zakładu lub lekarz inspektor dokonujący kontroli orzeczeń w ramach nadzoru nad orzekaniem o niezdolności do pracy.

Począwszy od grudnia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne (Dz.U. 2017 poz. 2281) została wprowadzona możliwość:

- wniesienia sprzeciwu przez osobę zainteresowaną oraz zgłoszenia przez Prezesa Zakładu zarzutu wadliwości orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika w sprawie potrzeby rehabilitacji leczniczej – **w sprawach, w których prowadzone jest postępowanie z wniosku o rehabilitację leczniczą sporządzonego przez lekarza prowadzącego leczenie,**
- wydania orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej „z urzędu” przez komisję lekarską – **w sprawach, w których prowadzone jest postępowanie z wniosku o ustalenie uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy albo świadczenia rehabilitacyjnego;** w przypadku gdy komisja lekarska rozpatruje sprawę z wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy albo o świadczenie rehabilitacyjne i stwierdzi, że ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do pracy po przeprowadzeniu rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej (a ustalenia takiego nie dokonał lekarz orzecznik) powinna wydać orzeczenie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, wskazując jednocześnie jej profil.

W 2021 r. podobnie jak w roku poprzednim działały łącznie 33 komisje lekarskie ZUS mające siedzibę w 16 oddziałach.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zmieniające bądź podtrzymujące orzeczenia lekarzy orzeczników.

2. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie

W 2021 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 1 094,1 tys. orzeczeń lekarskich.

W stosunku do 761,3 tys. orzeczeń przysługiwała możliwość odwołania się od decyzji lekarza orzecznika do komisji lekarskich.

W związku z wniesionymi sprzeciwami oraz zgłoszonymi zarzutami wadliwości od orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS – komisje lekarskie wydały w 2021 roku 72,0 tys. orzeczeń (średnio 6,0 tys. w miesiącu). Liczba wniesionych sprzeciwów oraz zgłoszonych zarzutów wadliwości ogółem zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego - o 12,8 tys. orzeczeń; tj. o 15,0%. Powodem tego jest spadek liczby wydanych orzeczeń w sprawach o przyznanie dodatku uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji oraz orzeczeń w związku z potrzebą rehabilitacji leczniczej.

Począwszy od grudnia 2017 r. komisje lekarskie mogą wydawać orzeczenia w związku z potrzebą rehabilitacji leczniczej, do których został wniesiony sprzeciw lub zgłoszony zarzut wadliwości. W 2018 r. komisje lekarskie w tych sprawach wydały 4,8 tys. orzeczeń, w 2019 r. – 5,4 tys., w 2020 r. – 3,9 tys., a w 2021 r. – 3,3 tys. Dodatkowo od 2020 r. orzekały również w sprawach o przyznanie dodatku uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. (Ustawa z dnia 31 lipca 2019 o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – Dz. U. z 2001 r. poz. 1842 tekst jednolity). W porównaniu do roku poprzedniego ich liczba spadła blisko dwukrotnie i wynosiła 12,7 tys.

Tabl. 1 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zakładu latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018		2019		2020		2021	
	liczba	w odsetkach	Liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
Ogółem*/	796 087	100,0	927 485	100,0	1 020 490	100,0	833 327	100,0
orzeczenia*/ wydane przez lekarzy orzeczników ZUS	730 801	91,8	861 962	92,9	935 705	91,7	761 297	91,4
orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	65 286	8,2	65 523	7,1	84 785	8,3	72 030	8,6

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy

Biorąc pod uwagę rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika, najczęściej, podobnie jak w latach poprzednich, odwoływano się od orzeczeń wydanych w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczeń w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) lub orzeczeń w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – orzeczenia pozostałe. Sprzeciw w tego typu sprawach został zgłoszony w 16,8%. Wysoki odsetek odwołań (14,1%), obserwujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu, w sprawach świadczeń podlegających koordynacji (13,7%) oraz orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi o rentę rodzinną i przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną – 12,8% (tabl. 2). Najrzadziej odwoływano się od orzeczeń ponownych dla celów rentowych i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego. Relacja orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w tych sprawach wynosiła odpowiednio 7,5% i 8,2%.

Najliczniejszą grupą orzeczeń wydanych w 2021 r. przez komisje lekarskie, jak również przez lekarzy orzeczników, były orzeczenia ponowne dla celów rentowych. W ogólnej liczbie orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie orzeczenia te stanowiły 27,5%.

Orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 20,5%. W dalszej kolejności komisje orzekały w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego – 17,7%, od orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 12,1%, w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom oraz w sprawie orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o przyznanie renty socjalnej – po 6,4%, od orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydanych na wniosek lekarza leczącego – 4,5%, orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 2,4%, orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną – 2,0% oraz orzeczeń pozostałych – 0,5%.

Tabl. 2 Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zakładu w latach 2020-2021 według ich rodzaju

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika i komisje lekarskie a - rok poprzedni = 100	orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika	
Ogółem*/	2020 2021	935 705 761 297	84 785 72 030	9,1 9,5
z tego:	a	81,4	85,0	x
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2020 2021	177 511 168 053	14 479 14 766	8,2 8,8
	a	94,7	102,0	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2020 2021	278 280 264 339	19 490 19 824	7,0 7,5
	a	95,0	101,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2020 2021	12 593 11 204	1 563 1 434	12,4 12,8
	a	89,0	91,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2020 2021	55 088 46 926	5 106 4 644	9,3 9,9
	a	85,2	91,0	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2020 2021	66 847 61 739	9 513 8 725	14,2 14,1
	a	92,4	91,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2020 2021	41 598 38 903	4 469 4 581	10,7 11,8
	a	93,5	102,5	x
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2020 2021	50 903 39 798	3 900 3 279	7,7 8,2
	a	78,2	84,1	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	2020 2021	238 287 115 858	24 310 12 735	10,2 11,0
	a	48,6	52,4	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2020 2021	12 583 12 499	1 594 1 709	12,7 13,7
	a	99,3	107,2	x
orzeczenia pozostałe**/	2020 2021	2 015 1 978	361 333	17,9 16,8
	a	98,2	92,2	x

*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy

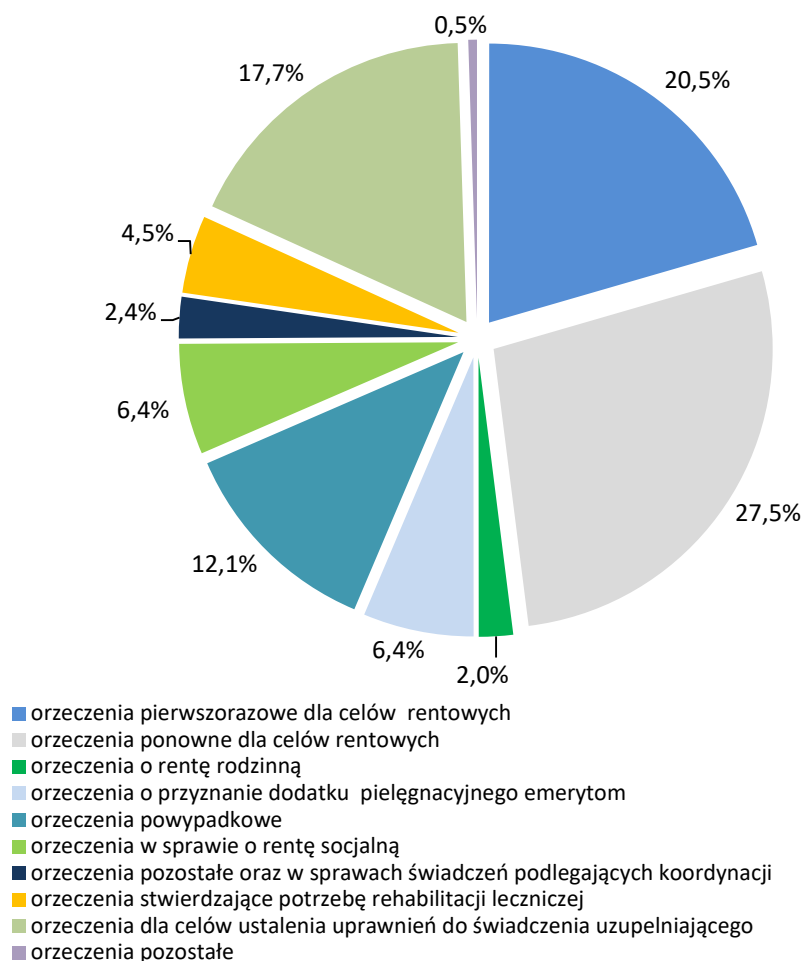
**/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) oraz orzeczenia w związku z badaniem dziecka w wieku powyżej 16-go roku życia w celu przyznania matce, ojcu lub opiekunowi wcześniejszej emerytury

Tabl. 3 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2021 roku według ich rodzaju

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	Orzeczenia	
	liczba	w odsetkach
Ogółem	72 030	100,0
z tego dotyczące:		
orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych	14 766	20,5
orzeczeń ponownych dla celów rentowych	19 824	27,5
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 434	2,0
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	4 644	6,4
orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	8 725	12,1
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej	4 581	6,4
orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 709	2,4
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	3 279	4,5
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	12 735	17,7
orzeczeń pozostałych*/	333	0,5

*/ m. in. orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) oraz orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej

Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2021 roku

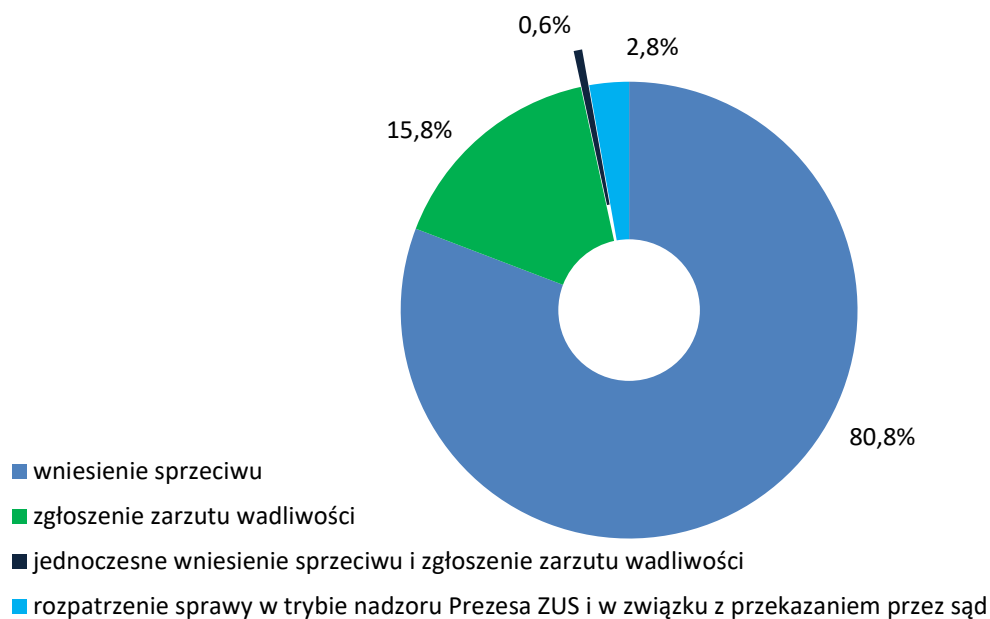

Z ogólnej liczby 72,0 tys. orzeczeń wydanych w 2021 r. przez komisje lekarskie – 58,2 tys., tj. 80,8% orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 11,4 tys. (15,8%) w związku ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości, natomiast w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości rozpatrzono i wydano 0,5 tys. (0,6%) orzeczeń (rys. 2). Ponadto w 2021 r. komisje rozpatrzyły łącznie 2,0 tys., tj. 2,8% spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu. Były to sprawy rozpatrywane przez komisje lekarskie w ramach nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników w oddziałach Zakładu, sprawowanego przez Prezesa Zakładu za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

Nadzór ten obejmuje m.in. analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu

tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jeśli w odwołaniu wskazano nowe okoliczności, sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia przez lekarza orzecznika ZUS.

Rys. 2 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r. według rodzaju środka odwoławczego

Tabl. 4 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2021 roku według rodzaju środka odwoławczego

Wyszczególnienie	Liczba wydanych orzeczeń				
	Ogółem	w związku z wniesionym sprzeciwem	w związku ze zgłoszonym zarzutem wadliwości	w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości	inne* /
Liczba wydanych orzeczeń z tego:	72 030	58 186	11 371	458	2 015
zmieniających ustalenia lekarza orzecznika	19 035	10 888	7 515	306	326
podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika	51 504	47 298	3 856	152	198
nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej	1 491	-	-	-	1 491

*/ m. in. orzeczenia wydane w trybie zwierzchniego nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy, wyroki sądowe.

3. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich

Komisje lekarskie, rozpatrując wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, przy wydawaniu orzeczenia dokonują w większości przypadków rozstrzygnięcia na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku. W przypadku, gdy dokumentacja dołączona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia, komisja lekarska ma prawo zwrócić się o uzupełnienie dokumentacji, o opinie lekarza konsultanta, o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej, jak również przeprowadzić bezpośrednio badanie stanu zdrowia osoby, w stosunku do której miało być wydane orzeczenie.

W 2021 r. badania specjalistyczne przeprowadzono dla 3,6 tys. osób, badania w domu chorego dla 0,1 tys. osób, badania przeprowadzone przez psychologa w 0,3 tys. przypadków, a badania dodatkowe dla 0,1 tys. osób.

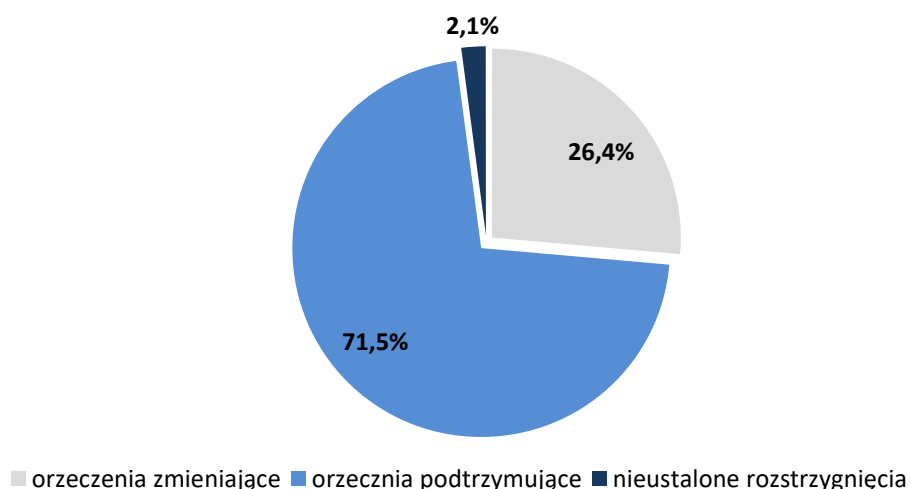
Jeśli po przeprowadzeniu postępowania rozpatrującego wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, komisja lekarska zmieniła co najmniej jedno z poniższych ustaleń, tj. stopień niezdolności do pracy, związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania tej niezdolności, datę powstania niezdolności do pracy, przewidywany okres trwania niezdolności do pracy, procent uszczerbku na zdrowiu, to orzeczenie to zostało odnotowane jako orzeczenie zmieniające ustalenia lekarza orzecznika.

W 2021 r. komisje lekarskie ZUS wydały 19,0 tys. orzeczeń zmieniających, co stanowiło 26,4% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje. A zatem co czwarte orzeczenie komisji lekarskich zmieniło orzeczenie lekarza orzecznika. W 51,5 tys. (71,5%) spraw odwoławczych komisje lekarskie podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika, a w pozostałych 1,5 tys. przypadków, tj. 2,1% orzeczeń, zanotowano brak informacji o końcowym rozstrzygnięciu. Analiza rodzaju orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie pozwala zauważyć, że najwyższy odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 35,2%, a najniższy w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom –18,5% (tabl. 5).

Tabl. 5 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w latach 2020-2021 według rodzaju orzeczenia

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	ogółem	w tym:				
		orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika			orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
		liczba	liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100
a – rok poprzedni = 100						
Ogółem	2020	84 785	61 301	72,3	21 603	25,5
	2021	72 030	51 504	71,5	19 035	26,4
	a	85,0	84,0	x	88,1	x
z tego:						
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2020	14 479	9 936	68,6	4 227	29,2
	2021	14 766	10 329	70,0	4 157	28,2
	a	102,0	104,0	x	98,3	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2020	19 490	12 975	66,6	5 969	30,6
	2021	19 824	13 695	69,1	5 655	28,5
	a	101,7	105,6	x	94,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2020	1 563	1 084	69,4	397	25,4
	2021	1 434	960	67,0	413	28,8
	a	91,8	88,6	x	104,0	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2020	9 513	6 199	65,2	3 157	33,2
	2021	8 725	5 515	63,2	3 075	35,2
	a	91,7	89,0	x	97,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2021	5 106	4 202	82,3	850	16,7
	2020	4 644	3 753	80,8	857	18,5
	a	91,0	89,3	x	100,8	x
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2020	2 126	1 663	78,2	393	18,5
	2021	2 045	1 591	77,8	388	19,0
	a	96,2	95,7	x	98,7	x
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2020	2 343	1 711	73,0	541	23,1
	2021	2 536	1 851	73,0	594	23,4
	a	108,2	108,2	x	109,8	x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2020	1 594	1 113	69,8	455	28,5
	2021	1 709	1 178	68,9	493	28,9
	a	107,2	105,8	x	108,4	x
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza	2020	3 900	2 978	76,4	900	23,1
	2021	3 279	2 491	76,0	769	23,5
	a	84,1	83,7	x	85,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	2020	24 310	19 228	79,1	4 605	18,9
	2021	12 735	9 923	77,9	2 552	20,0
	a	52,4	51,6	x	55,4	x
orzeczenia pozostałe	2020	361	212	58,7	109	30,2
	2021	333	218	65,5	82	24,6
	a	92,2	102,8	x	75,2	x

Rys. 3 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2021 roku

Rozpatrując liczbę orzeczeń wydanych w 2021 r. przez komisje lekarskie ubezpieczonym według województw odpowiadających miejscu ich zamieszkania, obserwujemy, że najwięcej orzeczeń wydano ubezpieczonym w województwie: wielkopolskim – 9,8 tys., mazowieckim – 8,1 tys., małopolskim – 7,2 tys., w województwie śląskim – 6,3 tys. oraz dolnośląskim – 5,3 tys., najmniej natomiast w województwach; lubuskim – 1,6 tys., oraz opolskim i podlaskim – po 2,1 tys.. Najczęściej odwoływano się od orzeczeń lekarzy orzeczników (relacja orzeczeń komisji lekarskich do orzeczeń lekarzy orzeczników) w województwach: opolskim – 16,5% oraz wielkopolskim – 13,2% przypadków, najrzadziej natomiast w województwie śląskim – 6,1% i kujawsko-pomorskim - 6,5%.

Średni odsetek odwołań od orzeczeń lekarzy orzeczników w kraju wynosił 9,5% (tabl. 6 i rys. 4).

Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie zachodniopomorskim – w 40,1% oraz lubelskim – w 37,9% przypadków, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie opolskim – 83,5%, podlaskim – 83,3% i świętokrzyskim – 80,8% przypadków. Odsetek orzeczeń podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika wahał się od 58,6% do 83,5% orzeczeń wydanych osobom zamieszkałym na terenie danego województwa (tabl. 7 i rys. 5).

Tabl. 6 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2021 roku według województwa, na terenie którego zamieszkuje osoba zgłaszająca sprzeciw

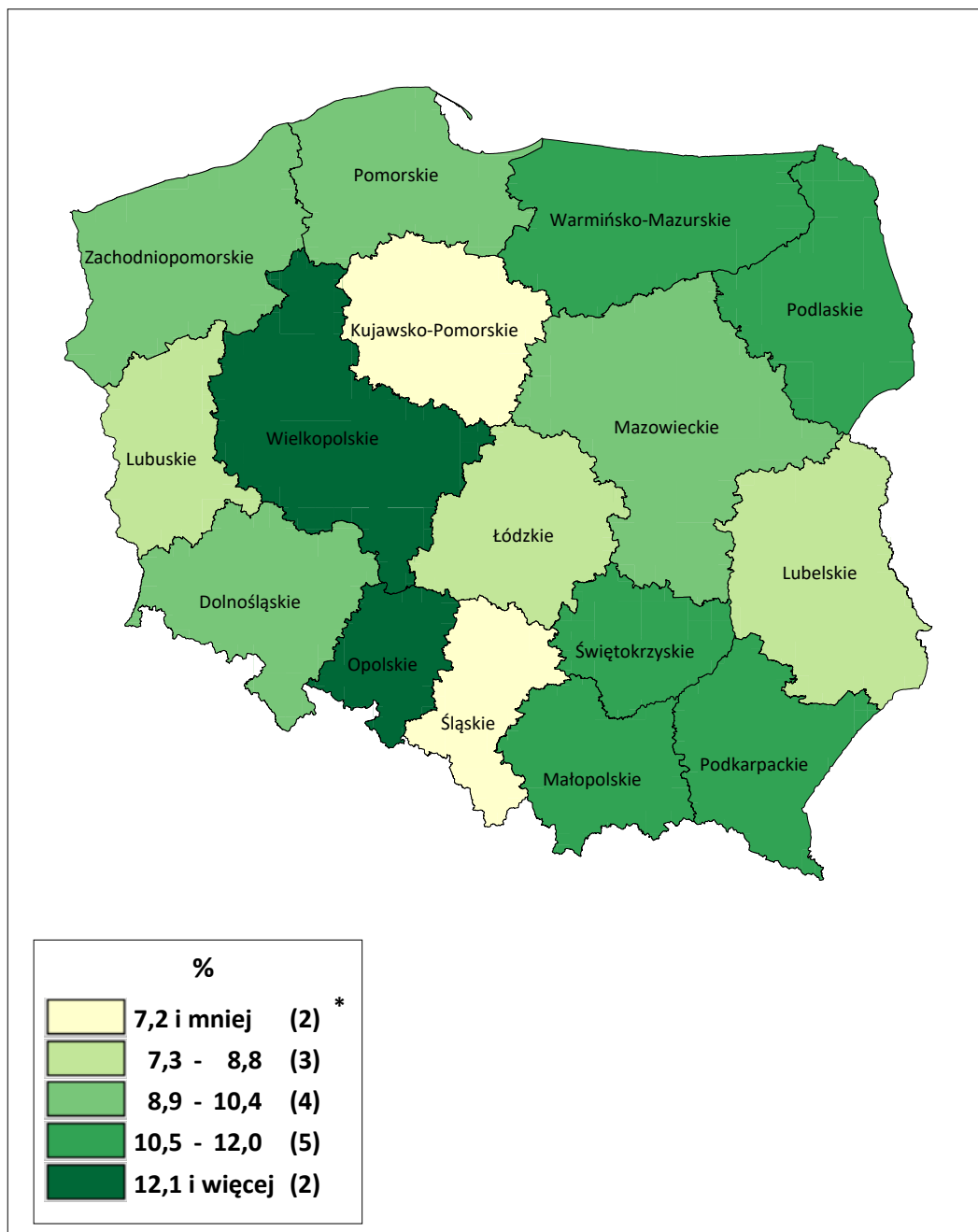
Województwa	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
OGÓŁEM	761 297	72 030	9,5%
z tego:			
Dolnośląskie	52 024	5 335	10,3%
Kujawsko-pomorskie	49 183	3 217	6,5%
Lubelskie	45 567	3 465	7,6%
Lubuskie	18 817	1 633	8,7%
Łódzkie	57 570	4 606	8,0%
Małopolskie	62 940	7 156	11,4%
Mazowieckie	90 650	8 134	9,0%
Opolskie	12 686	2 087	16,5%
Podkarpackie	39 962	4 476	11,2%
Podlaskie	19 651	2 119	10,8%
Pomorskie	49 259	4 434	9,0%
Śląskie	102 153	6 257	6,1%
Świętokrzyskie	25 307	2 670	10,6%
Warmińsko-mazurskie	27 325	3 155	11,5%
Wielkopolskie	73 756	9 770	13,2%
Zachodniopomorskie	34 447	3 516	10,2%

Tabl. 7 Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zakładu w 2021 roku według województwa, na terenie którego zamieszkuje osoba zgłaszająca sprzeciw

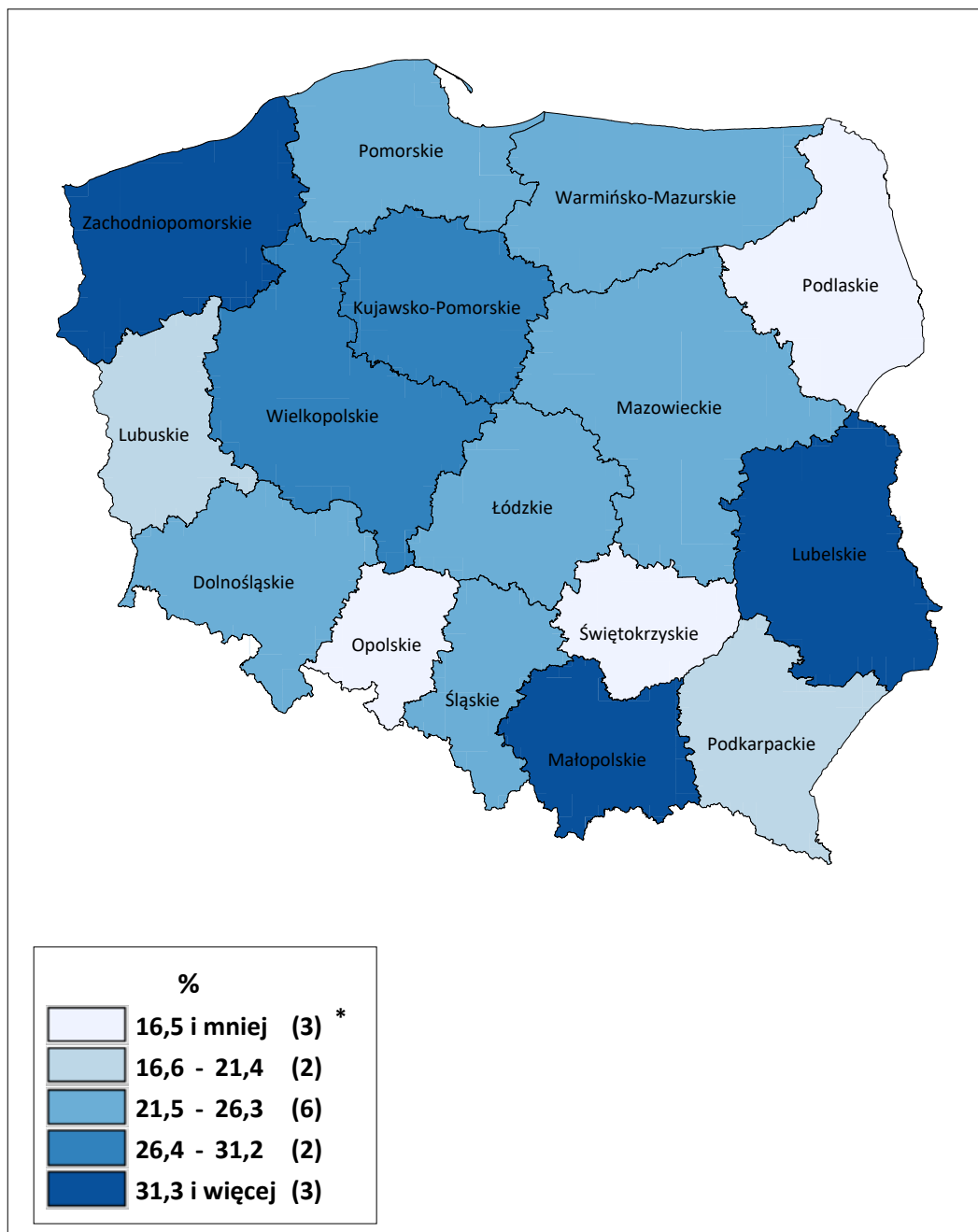
województwa	Ogółem	w tym orzeczenia:			
		podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		zmieniające ustalenia lekarza orzecznika	
		liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100
OGÓŁEM	72 030	51 504	71,5	19 035	26,4
Dolnośląskie	5 335	3 997	74,9	1 262	23,7
Kujawsko-pomorskie	3 217	2 312	71,9	876	27,2
Lubelskie	3 465	2 127	61,4	1 312	37,9
Lubuskie	1 633	1 213	74,3	345	21,1
Łódzkie	4 606	3 386	73,5	1 186	25,7
Małopolskie	7 156	4 517	63,1	2 560	35,8
Mazowieckie	8 134	6 072	74,7	1 863	22,9
Opolskie	2 087	1 743	83,5	334	16,0
Podkarpackie	4 476	3 502	78,2	813	18,2
Podlaskie	2 119	1 766	83,3	344	16,2
Pomorskie	4 434	3 245	73,2	1 093	24,7
Śląskie	6 257	4 495	71,8	1 540	24,6
Świętokrzyskie	2 670	2 158	80,8	408	15,3
Warmińsko-mazurskie	3 155	2 300	72,9	785	24,9
Wielkopolskie	9 770	6 612	67,7	2 905	29,7
Zachodniopomorskie	3 516	2 059	58,6	1 409	40,1

Rys. 4 Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach lekarzy orzeczników w 2021 r.

* liczba województw

Rys. 5 Udział orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarzy orzeczników w orzeczeniach ogółem wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r.

* liczba województw

3.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika

W 2021 r. komisje lekarskie wydały 19,0 tys., tj. 26,4% orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarza orzecznika. Rozpatrując odwołania od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych rentowych, najczęściej, komisje lekarskie zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych odsetek tych zmian wynosił 73,0%, a w przypadku orzeczeń ponownych rentowych – 80,2%.

Poza zmianami dotyczącymi stopnia niezdolności do pracy, komisje lekarskie w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi rentowymi w 15,4% przypadków zmieniły datę powstania niezdolności do pracy, w 5,3% przypadków zmieniły związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy, a w 6,3% przypadków zmieniły przewidywany okres niezdolności do pracy. W związku z badaniami ponownymi rentowymi odsetek tych orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie wynosił odpowiednio: 7,2%, 6,4% i 6,2%.

Badanie grup ubezpieczonych z orzeczeniem pierwszorazowym i ponownym rentowym, w stosunku do których zmieniono stopień niezdolności do pracy wykazało, że orzeczenia komisji lekarskich były mniej korzystne dla osób odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych przed wydaniem orzeczenia komisji lekarskiej 14,0% osób legitymowało się brakiem niezdolności do pracy, 25,1% miało orzeczoną częściową niezdolność do pracy, 15,7% całkowitą niezdolność do pracy, a 6,4% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym ustaleniu stopnia niezdolności do pracy przez komisje lekarskie – brak niezdolności do pracy występował w 33,8% przypadków (wzrost o blisko 20 pkt. procentowych), częściowa niezdolność do pracy – w 23,6% (spadek o 1,5 pkt. procentowego), całkowita niezdolność do pracy – w 13,4% (spadek o 2,3 pkt. procentowego), a całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – w 2,9% (spadek o 3,5 pkt. procentowego). Ponadto po wydaniu orzeczeń przez komisje lekarskie zauważalny jest spadek udziału badanych z uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego z 36,9% przypadków do 24,2%.

W przypadku orzeczeń ponownych rentowych po ustaleniach komisji lekarskich udział orzeczeń o braku niezdolności do pracy wzrósł o 17,2 punktów procentowych. Udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz o częściowej

niezdolności do pracy zmalał odpowiednio o 5,0 i 5,1 punktu procentowego, a o całkowitej niezdolności do pracy o 2,8 punktu procentowego.

Tabl. 8 Struktura orzeczeń w sprawach rentowych wydanych przez komisje lekarskie w latach 2020-2021 zmieniających ustalenia lekarza orzecznika

Wyszczególnienie		Orzeczenia pierwszorazowe rentowe		Orzeczenia ponowne rentowe	
		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie
Ogółem	2020	100,0	100,0	100,0	100,0
	2021	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym ustalające:					
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2020	5,8	2,7	10,5	5,1
	2021	6,4	2,9	9,0	4,0
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2020	0,9	0,7	5,9	8,5
	2021	0,9	0,9	4,7	7,0
całkowitą niezdolność do pracy	2020	14,9	13,7	14,7	11,3
	2021	15,7	13,4	14,0	11,2
brak całkowitej niezdolności do pracy	2020	0,4	0,3	1,9	3,3
	2021	0,2	0,2	1,6	3,0
częściową niezdolność do pracy	2020	27,8	25,5	29,0	25,1
	2021	25,1	23,6	29,6	24,5
celowość przekwalifikowania zawodowego	2020	0,0	0,1	0,1	0,1
	2021	0,0	0,0	0,2	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2020	35,8	26,1	26,3	20,0
	2021	36,9	24,2	27,3	19,4
brak niezdolności do pracy	2020	14,4	30,9	11,6	26,6
	2021	14,0	33,8	13,0	30,2

W 2021 r. w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu komisje lekarskie wydały orzeczenia dla 8,7 tys. badanych, co stanowiło 12,1% ogółu orzeczeń. W związku z wypadkami przy pracy rozpatrzono 95,1% odwołań, a w związku z chorobami zawodowymi 4,9%. W przypadku 3,1 tys. orzeczeń (tj. 35,2%) komisje lekarskie dokonały zmian ustaleń lekarzy orzeczników. Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przez lekarzy orzeczników wynosił 5,8%, a badanych przez komisje 7,9%. Jego wysokość zależna była od rodzaju okoliczności w jakich zaistniał. I tak, przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczonego przez komisje lekarskie wyniósł 7,3% i był wyższy o 1,9 pkt. procentowego od orzeczonego przez lekarzy

orzeczników. W przypadku chorób zawodowych był niższy o 0,4 pkt. procentowego od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 16,4%.

Tabl. 9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane przez komisje lekarskie zakładu według okoliczności powstania uszczerbku oraz wybranych rodzajów urazów i chorób zawodowych

Wyszczególnienie	Przeciętny procent uszczerbku ustalony przez:	
	lekarza orzecznika	komisje lekarskie
OGÓŁEM	5,8	7,9
Wypadki przy pracy	5,4	7,3
uszkodzenia kończyny dolnej	4,9	6,8
uszkodzenia śródreżcza i palców	3,3	3,9
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	8,5
uszkodzenia kręgosłupa	9,2	11,7
uszkodzenia twarzy	2,9	3,6
uszkodzenia głowy	14,3	19,9
uszkodzenia narządu słuchu	14,3	15,9
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,6	17,2
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	10,7	33,8
uszkodzenia miednicy	16,3	24,5
uszkodzenia narządu wzroku	18,3	17,7
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	21,3	20,5
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	12,1	13,7
porażenia lub niedowład	11,5	13,5
Choroby zawodowe	16,8	16,4
przewlekłe choroby narządu głosu	17,2	15,7
schorzenia układu oddechowego	26,8	30,2
pylice krzemowe	21,3	22,7
pylice azbestowe	18,2	16,7
pylice górników kopalń węgla	15,7	14,7
pylice spawaczy	13,5	15,0
schorzenia nerwów, mięśni	8,9	8,3
choroby zakaźne i pasożytnicze	10,1	9,1
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	23,5
nowotwory złośliwe	42,2	34,4
zespół wibracyjny	26,3	25,0
choroby skóry	14,1	11,0

Z liczby 4,6 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r. w sprawie o rentę socjalną w 21,4% przypadków komisje lekarskie zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. Najczęściej zmiany dotyczyły ustaleń stopnia niezdolności do pracy, stanowiły bowiem 70,1% ogółu orzeczeń zmieniających. W 29,9% przypadków zmiana ustaleń lekarza orzecznika dotyczyła związku niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami, a w 12,2% przypadków komisje zmieniły datę powstania niezdolności do pracy.

W związku z tymi orzeczeniami, zmiany komisji lekarskich nie były korzystne w przypadku osób z orzeczeniami pierwszorazowymi jak również ponownymi.

4. Charakterystyka osób badanych

Wśród badanych przez komisje lekarskie w 2021 r., mężczyźni stanowili 51,7% ogółu. Najwyższy odsetek mężczyzn obserwujemy wśród odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu – 68,7%, najniższy zaś w grupie występujących w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 38,1% (tabl. 10).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1 rok i 4 m-ce i wynosił 51,9 roku (mężczyźni – 50,5 roku, kobiety - 53,4 roku). Najmłodszy badani (średni wiek – 28,9 roku), to osoby z orzeczeniem pierwszorazowym wydanym przez lekarza orzecznika, ubiegające się o ustalenie prawa do renty socjalnej. Najstarsi, to emeryci wnoszący sprzeciw w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – średnio w wieku 68,2 roku.

Najliczniejszą grupą badanych przez komisje lekarskie w sprawach rentowych byli pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Stanowili oni 58,5% tej grupy osób. W dalszej kolejności byli to pracownicy i osoby nie będące pracownikami ubiegające się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 35,6% oraz osoby ubiegające się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej – 4,0% (tabl. 12).

W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były nowotwory, choroby układu krążenia, choroby układu kostno-stawowego i zaburzenia psychiczne. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 17,8%, 17,4%, 16,6% i 15,1% ogółu odwołań. W przypadku mężczyzn główną przyczyną orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 22,6% orzeczeń, a wśród kobiet nowotwory – 24,6% oraz zaburzenia psychiczne – 20,0% (rys. 6).

Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu kostno-stawowego – 18,5% orzeczeń, zaburzenia psychiczne – 17,5% oraz choroby układu krążenia – 16,5% (tabl. 16). Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy wynosił 51,4 roku, a odwołujących się od orzeczeń ponownych był średnio wyższy o 2 lata i 2 m-ce.

**Tabl. 10 Orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2021 r.
według rodzaju orzeczenia i płci osób badanych**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez komisje lekarskie	Ogółem			w tym:					
	liczba	w odsetkach	średni wiek	Mężczyźni			Kobiety		
				liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	72 030	100,0	51,9	37 264	100,0	50,5	34 246	100,0	53,4
<i>z tego:</i>									
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	14 766	20,5	49,5	7 881	21,1	51,1	6 761	19,7	47,7
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	19 824	27,5	51,2	11 401	30,6	53,0	8 362	24,4	48,9
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 434	2,0	50,6	592	1,6	43,5	819	2,4	55,7
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dotyczące procentowego uszczerbku na zdrowiu	8 725	12,1	45,0	5 998	16,1	43,9	2 723	8,0	47,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	4 644	6,4	68,2	1 771	4,8	68,9	2 829	8,3	67,8
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 045	2,8	28,9	1 076	2,9	28,8	967	2,8	29,1
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2 536	3,5	31,8	1 289	3,5	31,3	1 244	3,6	32,3
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	1 709	2,4	53,0	1 133	3,0	53,5	567	1,7	51,9
orzeczenia stwierdzające potrzebę rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	3 279	4,6	54,1	1 263	3,4	55,5	2 015	5,9	53,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego	12 735	17,7	61,6	4 803	12,9	54,1	7 866	23,0	66,1
orzeczenia pozostałe	333	0,5	53,5	57	0,1	51,7	93	0,2	54,6

Tabl. 11 Wiek i płeć osób, którym orzeczenie wydał lekarz orzecznik i komisje lekarskie

Wyszczególnienie	Orzeczenia wydane przez:					
	lekarzy orzeczników			komisje lekarskie		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
Ogółem	761 297	100,0	51,6	72 030	100,0	51,9
mężczyźni	404 292	53,1	50,8	37 264	51,7	50,5
kobiety	352 052	46,2	53,1	34 246	47,6	53,4
nieustalona płeć*/	4 953	0,7	x	520	0,7	x

Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych wydane w latach 2020-2021 według grup badanych

Wyszczególnienie		Ogółem		w tym:			
				Mężczyźni		Kobiety	
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
a – rok poprzedni = 100							
Ogółem	2020	35 532	100,0	19 966	100,0	15 375	100,0
	2021	36 024	100,0	19 874	100,0	15 942	100,0
	a	101,4	x	99,5	x	103,7	x
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2020	21 189	59,6	12 695	63,6	8 350	54,3
	2021	21 072	58,5	12 332	62,1	8 582	53,8
	a	99,4	x	97,1	x	102,8	x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2020	610	1,7	462	2,3	145	0,9
	2021	568	1,6	428	2,1	135	0,9
	a	93,1	x	92,6	x	93,1	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2020	12 007	33,8	6 115	30,6	5 872	38,2
	2021	12 824	35,6	6 408	32,2	6 394	40,1
	a	106,8	x	104,8	x	108,9	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2020	1 563	4,4	556	2,8	983	6,4
	2021	1 434	4,0	592	3,0	819	5,1
	a	91,7	x	106,5	x	83,3	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2020	163	0,5	138	0,7	25	0,2
	2021	126	0,3	114	0,6	12	0,1
	a	77,3	x	82,6	x	48,0	x
Orzeczenia pierwszorazowe rentowe	2020	14 479	100,0	7 900	100,0	6 474	100,0
	2021	14 766	100,0	7 881	100,0	6 761	100,0
	a	102,0	x	99,8	x	104,4	x
z tego orzeczenia wydane:							

**Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych
wydane w latach 2020-2021 według grup badanych (cd.)**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		w tym:				
	liczba	w odsetkach	Mężczyźni		Kobiety		
			liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2020 2021 a	8 163 8 152 99,9	56,4 55,2 x	4 640 4 488 96,7	58,7 56,9 x	3 432 3 560 103,7	53,0 52,7 x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2020 2021 a	207 192 92,8	1,4 1,3 x	155 138 89,0	2,0 1,8 x	51 51 100,0	0,8 0,7 x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2020 2021 a	6 072 6 394 105,3	41,9 43,3 x	3 076 3 233 105,1	38,9 41,0 x	2 983 3 144 105,4	46,1 46,5 x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2020 2021 a	37 28 75,7	0,3 0,2 x	29 22 75,9	0,4 0,3 x	8 6 75,0	0,1 0,1 x
Orzeczenia ponowne rentowe	2020 2021 a	19 490 19 824 101,7	100,0 100,0 x	11 510 11 401 99,1	100,0 100,0 x	7 918 8,362 105,6	100,0 100,0 x
z tego orzeczenia wydane:							
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy pracownikom	2020 2021 a	13 026 12 920 99,2	66,8 65,2 x	8 055 7 844 97,4	70,0 68,8 x	4 918 5 022 102,1	62,1 60,0 x
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy osobom nie będącym pracownikami	2020 2021 a	403 376 93,3	2,1 1,9 x	307 290 94,5	2,7 2,5 x	94 84 89,4	1,2 1,0 x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2020 2021 a	5 935 6 430 108,3	30,5 32,4 x	3 039 3 175 104,5	26,4 27,9 x	2 889 3 250 112,5	36,5 38,9 x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2020 2021 a	126 98 77,8	0,6 0,5 x	109 92 84,4	0,9 0,8 x	17 6 35,3	0,2 0,1 x
Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2020 2021 a	1 563 1 434 91,7	100,0 100,0 x	556 592 106,5	100,0 100,0 x	983 819 83,3	100,0 100,0 x
z tego orzeczenia							

Tabl. 12 Orzeczenia komisji lekarskich w sprawach rentowych wydane w latach 2020-2021 według grup badanych (dok.)

Wyszczególnienie		Ogółem		w tym:			
				Mężczyźni		Kobiety	
		a – rok poprzedni = 100		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
pierwszorazowe	2020	1 030	65,9	360	64,8	648	65,9
	2021	965	67,3	432	73,0	512	62,5
	a	93,7	x	120,0	x	79,0	x
ponowne	2020	533	34,1	196	35,2	335	34,1
	2021	469	32,7	160	27,0	307	37,5
	a	88,0	x	81,6	x	91,6	x

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 10 do 12 miesięcy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 32,6%. W przypadku odwołań od orzeczeń ponownych rentowych najczęściej ustalały na okres od 13 do 24 miesięcy i stanowiły one 23,2%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych rentowych uzyskało 10,5% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych rentowych 13,9%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych zmniejszył się - o 1,5 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych był niższy o 1,4 punktu procentowego (tabl. 17, 19). Porównując struktury ustalonych okresów orzeczeń pierwszorazowych i ponownych (bez orzeczeń bezterminowych) na jakie komisje lekarskie ustalały niezdolność do pracy, obserwujemy w przypadku odwołań od orzeczeń ponownych znacznie wyższy udział okresów długich (25-36 m-cy) i bardzo długich (37 m-cy i więcej) – rys. 8 i 9.

Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych wydanych przez komisje lekarskie wynosił 15,7 m-cy, a przypadku orzeczeń ponownych 21,8 m-cy.

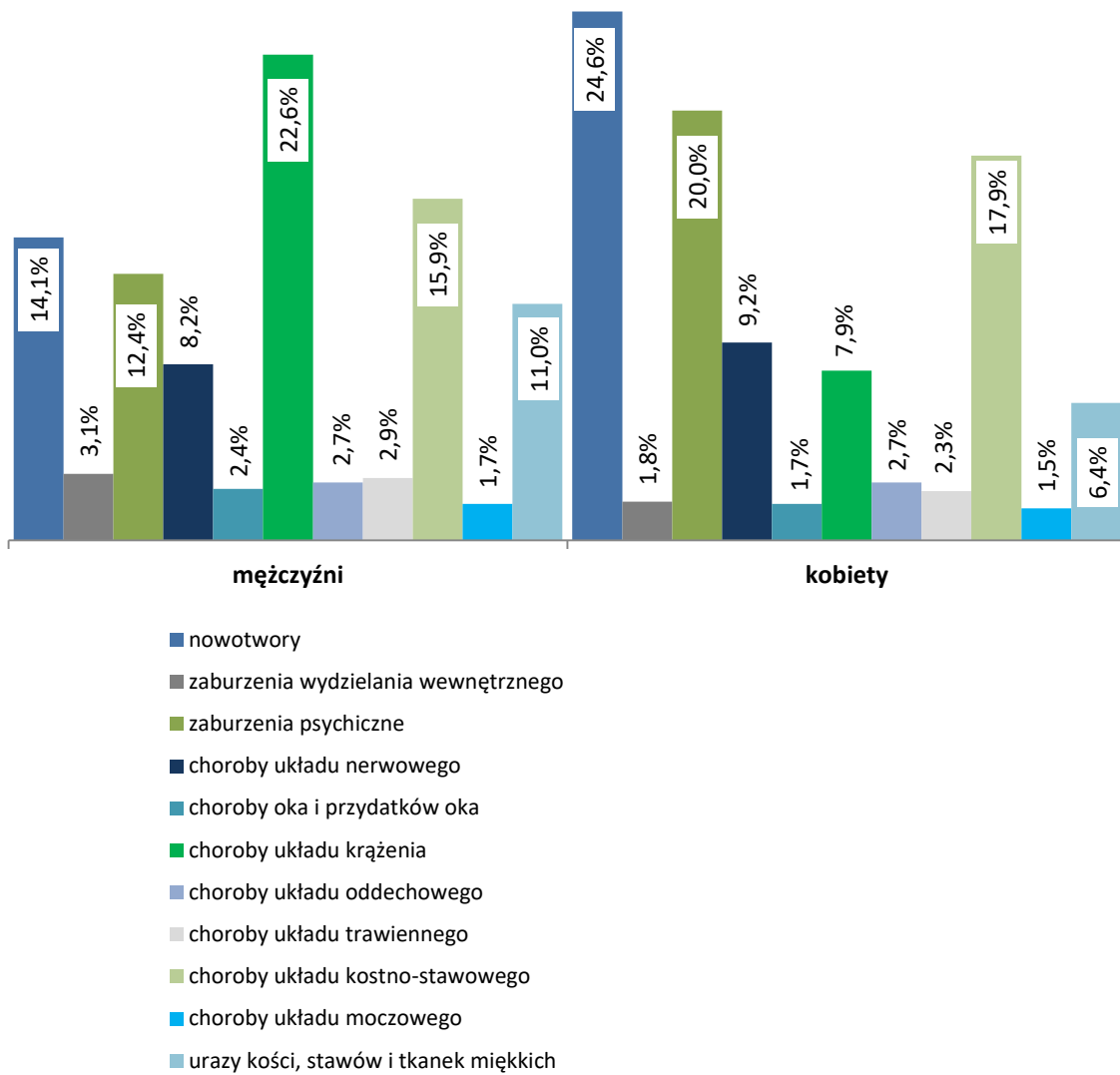
Tabl. 13 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe	Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
	Ogółem	Wiek osób badanych – z tego:								
		19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	2020	100,0	0,1	4,1	10,8	19,1	39,6	24,6	1,7	51,8
	2021	100,0	0,1	4,1	11,4	20,5	39,0	22,7	2,2	51,4
w tym:										
choroby układu krążenia	2020	100,0	-	0,9	3,9	11,6	39,8	41,4	2,4	56,3
	2021	100,0	-	0,2	3,1	13,6	38,4	41,9	2,8	56,6
nowotwory	2020	100,0	-	2,5	7,3	20,9	46,2	21,3	1,8	52,6
	2021	100,0	-	2,0	8,2	22,7	43,3	22,7	1,1	52,2
zaburzenia psychiczne	2020	100,0	-	7,6	22,6	27,1	31,8	10,2	0,7	46,4
	2021	100,0	-	10,5	23,8	21,5	35,0	7,7	1,5	45,7
choroby układu kostno-stawowego	2020	100,0	-	1,0	7,2	17,0	43,0	30,6	1,2	54,2
	2021	100,0	-	1,7	6,6	21,1	46,3	22,9	1,4	53,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	100,0	0,6	12,1	16,2	19,7	33,6	16,5	1,3	47,3
	2021	100,0	0,7	7,6	19,4	19,4	30,8	19,0	3,1	48,4
choroby układu nerwowego	2020	100,0	-	4,6	13,3	22,1	39,3	20,4	0,3	50,2
	2021	100,0	-	6,1	12,5	23,5	40,2	17,0	0,7	49,7
choroby układu oddechowego	2020	100,0	-	0,0	1,0	7,0	40,0	38,0	14,0	59,8
	2021	100,0	-	1,2	1,2	8,5	35,4	36,6	17,1	59,0
choroby oka	2020	100,0	-	8,3	21,7	21,7	30,0	16,7	1,6	47,1
	2021	100,0	-	4,5	19,7	25,8	28,8	16,7	4,5	48,7
choroby układu trawiennego	2020	100,0	-	3,5	16,1	19,5	41,4	18,4	1,1	50,0
	2021	100,0	-	4,8	13,3	31,3	36,1	14,5	-	48,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	100,0	-	5,0	5,0	26,3	37,5	26,2	-	51,7
	2021	100,0	-	2,5	8,5	26,8	42,7	19,5	-	51,3
choroby układu moczowo-płciowego	2020	100,0	-	12,5	22,5	17,5	32,5	15,0	-	45,9
	2021	100,0	-	6,0	14,0	28,0	32,0	16,0	4,0	48,7

Tabl. 14 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe	Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
	Ogółem	Wiek osób badanych							65 lat i więcej	
		19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64			
OGÓŁEM	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,8
	2021	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	51,4
w tym:										
choroby układu krążenia	2020	17,4	-	3,9	6,2	10,6	17,5	29,4	23,6	56,3
	2021	17,4	-	0,8	4,9	11,5	17,1	32,1	22,1	56,6
nowotwory	2020	18,1	-	11,0	12,1	19,8	21,1	15,7	18,2	52,6
	2021	17,8	-	8,7	12,9	19,7	19,8	17,8	8,8	52,2
zaburzenia psychiczne	2020	13,5	-	25,2	28,1	19,1	10,9	5,6	5,5	46,4
	2021	15,1	-	38,6	31,7	15,8	13,6	5,1	10,3	45,7
choroby układu kostno-stawowego	2020	16,4	-	3,9	11,0	14,6	17,8	20,5	10,9	54,2
	2021	16,6	-	7,1	9,7	17,1	19,7	16,7	10,3	53,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	10,1	100,0	29,9	15,1	10,4	8,6	6,8	7,3	47,3
	2021	9,4	100,0	17,3	16,0	8,8	7,4	7,8	13,2	48,4
choroby układu nerwowego	2020	9,1	-	10,2	11,2	10,6	9,1	7,6	1,8	50,2
	2021	8,6	-	12,6	9,4	9,8	8,8	6,4	2,9	49,7
choroby układu oddechowego	2020	3,2	-	0,0	0,3	1,2	3,2	5,0	25,5	59,8
	2021	2,7	-	0,8	0,3	1,1	2,4	4,3	20,6	59,0
choroby oka	2020	1,9	-	3,9	3,9	2,2	1,5	1,3	1,8	47,1
	2021	2,1	-	2,4	3,7	2,7	1,6	1,6	4,4	48,7
choroby układu trawiennego	2020	2,8	-	2,4	4,1	2,9	2,9	2,1	1,8	50,0
	2021	2,7	-	3,2	3,1	4,1	2,5	1,7	-	48,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	2,6	-	3,2	1,2	3,5	2,4	2,7	-	51,7
	2021	2,7	-	1,6	2,0	3,5	2,9	2,3	-	51,3
choroby układu moczowo-płciowego	2020	1,3	-	3,9	2,7	1,2	1,1	0,8	-	45,9
	2021	1,6	-	2,4	2,0	2,2	1,3	1,1	2,9	48,7

Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

Tabl. 15 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

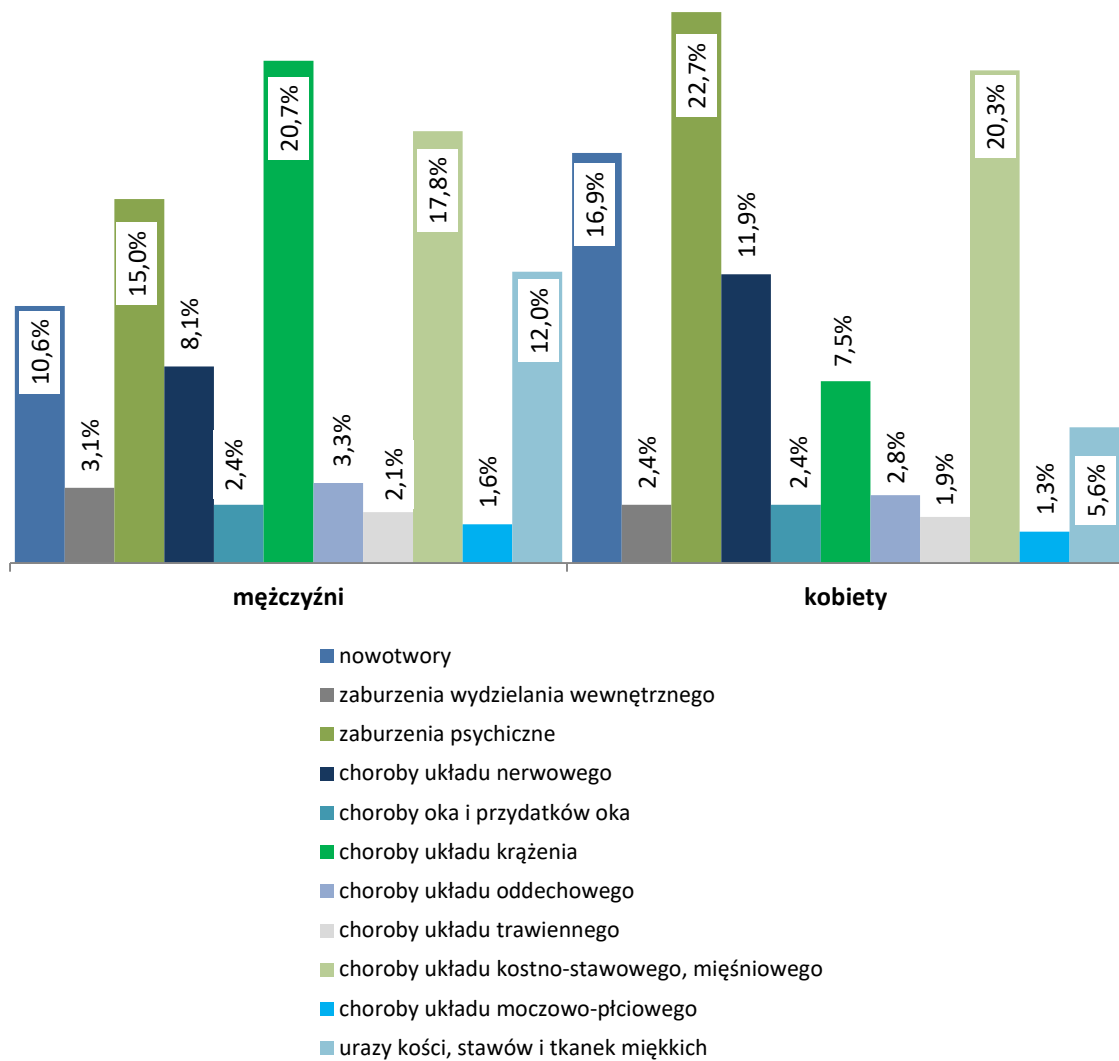
Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich						Średni wiek
			Wiek osób badanych – z tego:						
			20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	2020	100,0	1,4	6,3	18,1	43,6	27,5	3,1	54,0
	2021	100,0	1,1	7,2	20,1	41,8	26,8	3,0	53,6
w tym:									
choroby układu krążenia	2020	100,0	0,2	1,4	8,5	37,7	48,2	4,0	58,1
	2021	100,0	0,1	2,1	10,1	40,4	44,4	2,9	57,2
nowotwory	2020	100,0	1,0	5,3	15,3	45,8	30,6	2,0	54,7
	2021	100,0	0,7	5,7	19,3	44,3	27,8	2,2	54,1
zaburzenia psychiczne	2020	100,0	2,6	11,1	24,4	45,6	14,3	2,0	50,9
	2021	100,0	1,3	11,4	28,0	41,3	16,2	1,8	50,9
choroby układu kostno-stawowego	2020	100,0	0,7	3,9	17,4	48,0	27,0	3,0	55,0
	2021	100,0	0,7	5,1	17,5	45,6	28,4	2,7	54,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	100,0	3,3	11,1	24,1	34,3	21,8	5,4	51,4
	2021	100,0	4,2	14,1	22,3	34,2	20,1	5,1	50,7
choroby układu nerwowego	2020	100,0	1,3	9,3	22,0	46,3	19,8	1,3	52,2
	2021	100,0	1,0	8,4	24,3	44,4	20,5	1,4	52,2
choroby układu oddechowego	2020	100,0	1,2	0,6	3,7	46,3	34,6	13,6	58,9
	2021	100,0	0,6	2,9	8,1	40,7	34,9	12,8	58,3
choroby oka	2020	100,0	0,8	6,3	24,6	50,0	18,3	-	52,1
	2021	100,0	0,8	6,1	28,2	40,5	22,1	2,3	52,2
choroby układu trawiennego	2020	100,0	1,9	3,7	24,3	49,5	20,6	-	52,7
	2021	100,0	4,5	9,8	29,5	36,6	17,8	1,8	50,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	100,0	2,4	4,1	15,3	48,2	28,2	1,8	54,0
	2021	100,0	-	5,7	19,1	49,7	22,9	2,6	53,7
choroby układu moczowo-płciowego	2020	100,0	1,3	13,3	34,7	37,3	10,7	2,7	49,8
	2021	100,0	-	4,8	22,6	39,3	33,3	-	54,0

Tabl. 16 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według grup chorobowych i wieku badanych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich						Średni wiek
			Wiek osób badanych						
			20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	
OGÓŁEM	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	54,0
	2021	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	53,6
w tym:									
choroby układu krążenia	2020	17,7	2,5	3,9	8,3	15,3	31,1	23,0	58,1
	2021	16,5	1,6	4,8	8,4	16,0	27,5	15,6	57,2
nowotwory	2020	12,6	8,8	10,6	10,7	13,2	14,1	7,9	54,7
	2021	12,6	7,9	9,9	12,1	13,4	13,1	9,0	54,1
zaburzenia psychiczne	2020	17,6	32,5	31,0	23,7	18,4	9,2	11,2	50,9
	2021	17,5	20,6	27,7	24,4	17,2	10,6	10,2	50,9
choroby układu kostno-stawowego	2020	17,6	8,8	10,9	16,9	19,3	17,2	16,9	55,0
	2021	18,5	11,1	13,2	16,1	20,2	19,6	16,2	54,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	10,1	23,8	17,9	13,5	8,0	8,1	17,4	51,4
	2021	10,0	36,5	19,5	11,1	8,2	7,5	16,8	50,7
choroby układu nerwowego	2020	9,5	8,8	14,0	11,5	10,1	6,8	3,9	52,2
	2021	9,3	7,9	10,9	11,3	9,9	7,2	4,2	52,2
choroby układu oddechowego	2020	2,8	2,5	0,3	0,6	3,0	3,6	12,7	58,9
	2021	3,1	1,6	1,3	1,3	3,1	4,1	13,2	58,3
choroby oka	2020	2,2	1,3	2,2	3,0	2,5	1,5	-	52,1
	2021	2,4	1,6	2,0	3,4	1,6	2,0	1,8	52,2
choroby układu trawiennego	2020	1,9	2,5	1,1	2,5	2,1	1,4	-	52,7
	2021	2,0	7,9	2,8	3,0	1,8	1,4	1,2	50,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	3,0	5,0	2,0	2,5	3,3	3,1	1,7	54,0
	2021	2,9	-	2,3	2,7	3,4	2,5	2,4	53,7
choroby układu moczowo-płciowego	2020	1,3	1,3	2,8	2,5	1,1	1,2	1,1	49,8
	2021	1,5	-	0,8	1,7	1,4	1,9	-	54,0

Rys. 7 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych

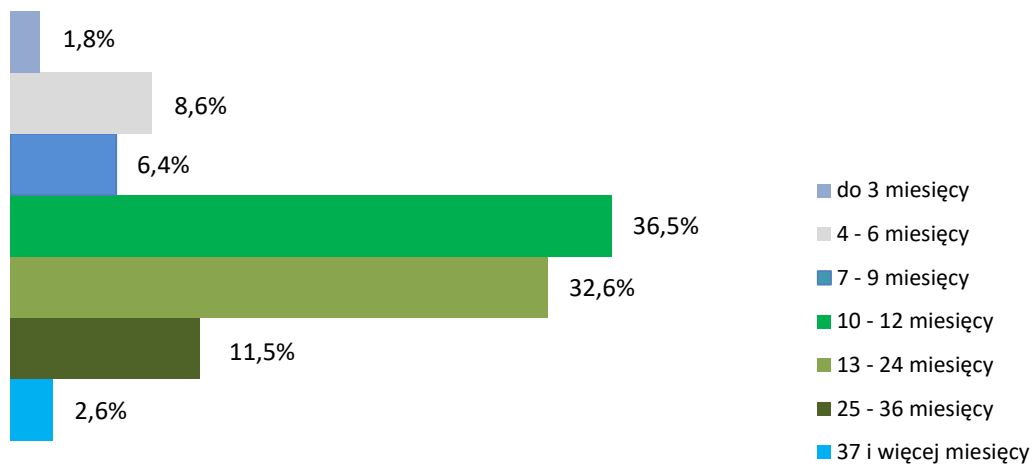
Tabl. 17 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony - w tym:							beztymonowo	średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2020	100,0	2,0	7,9	6,4	32,1	27,1	10,1	2,4	12,0	15,5
	2021	100,0	1,7	7,7	5,7	32,6	29,2	10,3	2,3	10,5	15,7
w tym:											
choroby układu krążenia	2020	100,0	1,3	4,7	6,3	32,6	28,9	9,2	2,4	14,6	15,6
	2021	100,0	1,1	5,5	5,8	29,7	33,6	10,4	1,3	12,6	15,6
nowotwory	2020	100,0	0,9	3,7	2,5	30,7	36,2	14,8	2,2	9,0	17,6
	2021	100,0	0,3	3,0	4,3	32,6	36,6	12,0	2,0	9,2	17,0
zaburzenia psychiczne	2020	100,0	0,9	7,2	6,5	37,5	23,8	10,4	3,7	10,0	16,1
	2021	100,0	1,3	6,6	5,9	34,7	26,4	13,5	3,4	8,2	16,6
choroby układu Kost no-stawowego	2020	100,0	4,1	14,6	10,7	29,8	22,7	6,3	1,0	10,8	12,9
	2021	100,0	3,1	13,5	7,3	34,7	26,7	7,4	2,2	5,1	13,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	100,0	4,4	15,5	8,9	35,8	22,1	6,0	1,9	5,4	12,8
	2021	100,0	3,1	18,1	7,7	35,5	22,3	7,0	1,8	4,5	13,3
choroby układu nerwowego	2020	100,0	0,7	5,9	5,2	29,7	30,1	12,1	2,8	13,5	17,1
	2021	100,0	2,6	4,9	3,4	32,7	25,6	12,8	3,4	14,6	17,4
choroby układu oddechowego	2020	100,0	1,0	3,9	2,9	28,2	18,4	11,7	1,9	32,0	16,4
	2021	100,0	1,2	1,2	3,6	27,7	25,3	16,9	-	24,1	17,5
choroby oka	2020	100,0	3,4	1,7	3,4	32,2	16,9	10,2	10,2	22,0	19,3
	2021	100,0	-	4,5	7,6	7,6	19,7	15,1	7,6	37,9	22,1
choroby układu trawienego	2020	100,0	3,3	7,7	9,9	32,9	29,7	5,5	1,1	9,9	13,9
	2021	100,0	-	6,5	4,3	35,5	33,3	6,5	2,1	11,8	15,2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	100,0	1,2	8,5	6,1	32,9	29,3	9,8	1,2	11,0	15,2
	2021	100,0	2,4	8,5	6,0	44,6	25,3	1,2	3,6	8,4	13,7
choroby układu moczowo-płciowego	2020	100,0	5,2	13,8	3,5	24,1	25,9	17,2	6,9	3,4	20,3
	2021	100,0	1,9	1,9	5,8	32,7	34,6	9,6	3,9	9,6	17,6

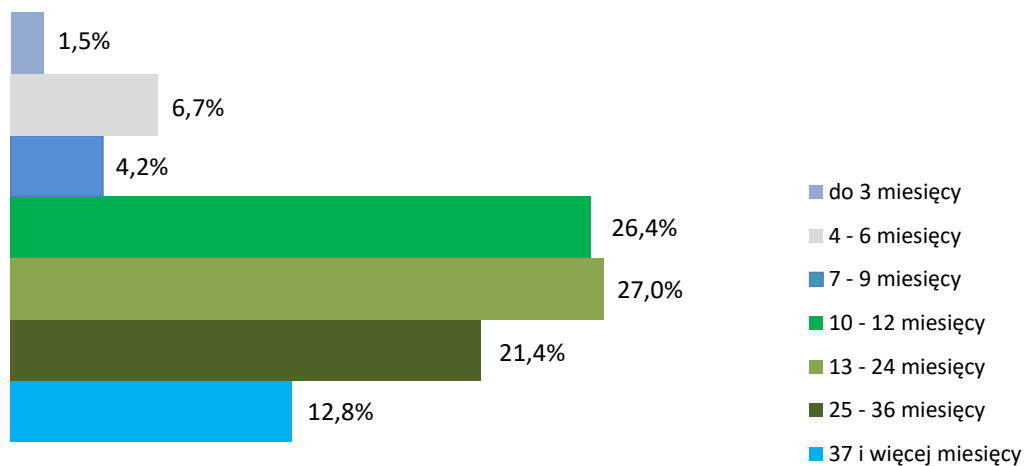
Tabl. 18 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony – w tym:							bezterminowo	średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15,5
	2021	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15,7
w tym:											
choroby układu krążenia	2020	17,4	10,9	10,4	17,2	17,7	18,6	15,9	17,3	21,2	15,6
	2021	17,3	11,5	12,3	17,7	15,8	19,9	17,4	9,5	20,8	15,6
nowotwory	2020	18,6	7,8	8,8	7,4	17,8	24,8	27,2	17,3	13,9	17,6
	2021	18,9	3,8	7,4	14,4	18,9	23,7	22,0	16,2	16,6	17,0
zaburzenia psychiczne	2020	13,6	6,3	12,4	13,7	15,9	12,0	14,1	21,3	11,3	16,1
	2021	14,9	11,5	12,8	15,5	15,9	13,5	19,6	21,6	11,8	16,6
choroby układu kostno-stawowego	2020	16,0	32,8	29,5	26,5	14,8	13,4	10,0	6,7	14,4	12,9
	2021	16,1	30,8	28,4	20,4	17,1	14,7	11,6	14,9	7,9	13,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	10,0	21,9	19,5	13,7	11,1	8,1	5,9	8,0	4,5	12,8
	2021	9,1	17,3	21,4	12,2	9,9	6,9	6,1	6,8	3,9	13,3
choroby układu nerwowego	2020	9,1	3,1	6,8	7,4	8,4	10,1	10,9	10,7	10,2	17,1
	2021	8,4	13,5	5,4	5,0	8,4	7,4	10,4	12,2	11,8	17,4
choroby układu oddechowego	2020	3,2	1,6	1,6	1,5	2,8	2,2	3,8	2,7	8,6	16,4
	2021	2,6	1,9	0,4	1,7	2,2	2,3	4,3	-	6,0	17,5
choroby oka	2020	1,9	3,1	0,4	1,0	1,9	1,2	1,9	8,0	3,4	19,3
	2021	2,1	-	1,2	2,8	0,5	1,4	3,1	6,8	7,6	22,1
choroby układu trawiennego	2020	2,9	4,7	2,8	4,4	2,9	3,1	1,6	1,3	2,4	13,9
	2021	2,9	-	2,5	2,2	3,2	3,4	1,8	2,7	3,3	15,2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	2,6	1,6	2,8	2,5	2,7	2,8	2,5	1,3	2,4	15,2
	2021	2,6	3,8	2,9	2,8	3,6	2,3	0,3	4,1	2,1	13,7
choroby układu moczowo-płciowego	2020	1,8	4,7	3,2	1,0	1,4	1,7	3,1	5,3	0,5	20,4
	2021	1,6	1,9	0,4	1,7	1,6	1,9	1,5	2,7	1,5	17,6

Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Rys. 9 Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2021 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Tabl. 19 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych lekarzy orzeczników według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony w tym:							beztęminowo	średni okres ważności
			do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	2020	100,0	1,7	6,7	5,4	21,7	22,0	16,7	10,5	15,3	21,0
	2021	100,0	1,3	5,8	3,7	22,7	23,2	18,4	11,0	13,9	21,8
choroby układu krążenia	2020	100,0	1,7	4,5	4,3	20,0	24,0	17,5	9,4	18,6	21,2
	2021	100,0	1,7	3,7	2,5	24,0	25,1	17,5	10,7	14,8	21,5
nowotwory	2020	100,0	0,3	4,2	6,8	24,8	30,6	16,9	5,9	10,5	19,4
	2021	100,0	0,3	4,5	4,6	29,9	29,2	15,8	6,8	8,9	18,9
zaburzenia psychiczne	2020	100,0	0,8	6,0	5,4	20,1	20,4	19,0	15,7	12,6	24,0
	2021	100,0	0,9	4,0	2,3	19,7	20,8	25,1	15,0	12,2	25,4
choroby układu kostno-stawowego	2020	100,0	3,4	12,3	7,3	24,7	20,0	11,7	7,5	13,1	17,0
	2021	100,0	1,4	11,4	5,0	26,7	22,0	12,6	7,8	13,1	17,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2020	100,0	2,4	10,4	4,0	22,1	16,8	16,2	11,2	16,9	21,0
	2021	100,0	1,8	7,3	4,9	22,5	21,4	16,2	10,2	15,7	21,2
choroby układu nerwowego	2020	100,0	1,8	4,2	5,5	16,8	19,6	17,7	14,6	19,8	23,7
	2021	100,0	1,2	4,1	2,5	17,3	20,6	22,2	14,5	17,6	25,1
choroby układu oddechowego	2020	100,0	1,2	2,4	4,9	22,0	23,2	15,2	8,5	22,6	21,2
	2021	100,0	0,6	4,6	4,6	19,6	19,7	19,7	7,5	23,7	22,0
choroby oka	2020	100,0	1,6	4,0	3,2	16,6	17,5	16,6	12,7	27,8	24,6
	2021	100,0	0,7	3,1	0,8	13,1	17,7	21,5	20,0	23,1	29,8
choroby układu trawiennego	2020	100,0	3,7	6,5	6,5	23,1	25,9	20,4	8,3	5,6	19,1
	2021	100,0	1,8	5,3	6,2	24,8	23,0	24,8	7,9	6,2	21,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2020	100,0	1,2	6,4	2,9	26,3	23,4	18,1	13,5	8,2	21,4
	2021	100,0	-	5,7	4,4	19,0	27,2	19,6	13,3	10,8	23,4
choroby układu moczowo-płciowego	2020	100,0	-	-	1,3	24,6	23,4	22,1	15,6	13,0	26,0
	2021	100,0	4,7	1,1	1,2	10,6	29,4	25,9	16,5	10,6	26,6

Pomijając orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia uzupełniającego, trzecią co do liczebności grupą osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników, byli badani przez komisje lekarskie w sprawach dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu. W tej grupie ubezpieczonych przeważali poszkodowani w związku z wypadkami

przy pracy. Osoby, którym komisje lekarskie ustaliły procentowy uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkami przy pracy stanowiły 93,7%, a poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 6,3%.

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 39,7% przypadków oraz uszkodzeniami śródreźcza i palców – 25,7% ogółu orzeczeń z ustalonym procentem uszczerbku na zdrowiu związanym z wypadkiem przy pracy. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku ze schorzeniami nerwów, mięśni – 22,7%, pylicami płuc - 20,6%, przewlekłymi chorobami narządu głosu – 13,6% oraz schorzeniami układu oddechowego – 13,3% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu związanym z chorobą zawodową (tabl. 20).

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 45,7 roku (poszkodowani w wyniku wypadków przy pracy – 44,8 roku, poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 59,7 roku).

Tabela 21 prezentuje orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2021 r. osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Z 4,6 tys. wydanych orzeczeń - 44,6% dotyczyło odwołań od orzeczeń pierwszorazowych wydanych przez lekarza orzecznika, a 55,4% od orzeczeń ponownych. Wśród odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników w sprawie renty socjalnej mężczyźni stanowili 51,6%, a kobiety 48,3%. Orzeczeń ustalających całkowitą niezdolność do pracy (warunek przyznania renty socjalnej) wydano 32,9%. Wśród orzeczeń pierwszorazowych odsetek ten wynosił – 31,6%, a wśród ponownych 34,0%.

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 60,1% orzeczeń w sprawie renty socjalnej, choroby układu nerwowego - 8,7%, wady rozwojowe wrodzone – 6,2% oraz urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 2,2%. W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres 13-24 m-cy i 10-12 m-cy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły odpowiednio 21,7% i 21,4%. W związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych najczęściej ustalano niezdolność do pracy na okres 25-36 m-cy – 26,8%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych uzyskało 20,3% badanych, a ponownych – 9,8%. Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych wynosił 15,7 m-cy, a orzeczeń ponownych 21,9 m-cy.

**Tabl. 20 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
wydane przez komisje lekarskie zakładu według okoliczności
powstania uszczerbku oraz rodzajów urazów i chorób zawodowych**

Wyszczególnienie	Liczba orzeczeń	W odsetkach		Średni wiek badanych
OGÓŁEM	5 342	100,0	X	45,7
z tego:				
Wypadki przy pracy	5 003	93,7	100,0	44,8
w tym:				
uszkodzenia kończyny dolnej	1 988	37,2	39,7	44,8
uszkodzenia śródreżca i palców	1 286	24,1	25,7	42,6
uszkodzenia kończyny górnej	829	15,5	16,6	48,3
uszkodzenia kręgosłupa	306	5,7	6,1	46,1
uszkodzenia twarzy	242	4,5	4,8	40,8
uszkodzenia głowy	120	2,2	2,4	47,5
uszkodzenia słuchu	12	0,2	0,2	43,5
uszkodzenia brzucha	22	0,4	0,4	48,5
uszkodzenia miednicy	36	0,7	0,7	43,4
uszkodzenia narządu wzroku	57	1,1	1,1	42,9
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	63	1,2	1,3	50,3
porażenia lub niedowładny poszczególnych nerwów obwodowych	24	0,4	0,5	46,3
Choroby zawodowe	339	6,3	100,0	59,7
w tym:				
przewlekłe choroby narządu głosu	46	0,9	13,6	62,2
schorzenia układu oddechowego	45	0,8	13,3	65,4
pylice krzemowe	12	0,2	3,5	57,8
pylice azbestowe	12	0,2	3,5	69,5
pylice górników kopalń węgla	37	0,7	10,9	56,7
pylice spawaczy	9	0,2	2,7	57,7
schorzenia nerwów, mięśni	77	1,4	22,7	54,3
choroby zakaźne i pasożytnicze	40	0,7	11,8	58,0
uszkodzenia narządu słuchu	13	0,2	3,8	62,8
nowotwory złośliwe	8	0,2	2,4	73,3
choroby skóry	8	0,2	2,4	52,5
zespół wibracyjny	3	0,1	0,9	63,3

Tabl. 21 Orzeczenia w sprawie renty socjalnej wydane przez komisje lekarskie zakładu według płci i ustaleń orzeczniczych

Wyszczególnienie	Ogółem			w tym:					
	liczba	w odsetkach	średni wiek	Mężczyźni			Kobiety		
				liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
OGÓŁEM	4 581	100,0	30,5	2 364	51,6	30,2	2 212	48,3	30,9
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	1 508	100,0	31,1	884	58,6	30,3	622	41,3	32,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	3 064	100,0	30,2	1 474	48,1	30,0	1 588	51,8	30,4
pozostałe oceny	9	100,0	37,3	6	66,7	37,7	2	22,2	36,0
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2 045	100,0	28,9	1 076	52,6	28,8	967	47,3	29,1
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	646	100,0	29,3	392	60,7	28,5	253	39,2	30,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 397	100,0	28,8	682	48,8	29,0	714	51,1	28,6
pozostałe oceny	2	100,0	32,0	2	100,0	32,0	-	-	-
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2 537	100,0	31,8	1 289	50,8	31,3	1 245	49,0	32,3
z tego ustalające:									
całkowitą niezdolność do pracy	863	100,0	32,4	493	57,1	31,8	369	42,8	33,2
brak całkowitej niezdolności do pracy	1 667	100,0	31,4	792	47,6	31,0	874	52,4	31,9
pozostałe oceny	7	100,0	39,0	4	57,1	40,5	2	28,6	36,0

Tabl. 22 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty społecznej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony – w tym:							bezterminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,7	1,7	2,8	21,4	21,7	19,8	11,8	20,3	24,9
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	1,3	1,8	25,3	24,0	20,1	12,1	15,2	24,5
choroby układu kostno-stawowego	100,0	11,1	5,5	5,6	22,2	22,2	5,6	16,7	11,1	20,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	7,1	-	7,1	28,6	28,6	-	14,3	14,3	21,0
choroby układu nerwowego	100,0	-	-	-	5,3	17,9	26,8	16,1	33,9	33,9
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	-	-	5,0	15,0	15,0	17,5	47,5	34,8
nowotworv	100,0	-	4,8	19,1	38,1	19,0	19,0	-	-	16,2
choroby układu krążenia	100,0	-	4,4	17,4	30,4	13,0	4,4	-	30,4	13,4

Tabl. 23 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty społecznej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bezterminowo
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
zaburzenia psychiczne	60,1	25,0	45,5	38,9	71,0	66,4	60,9	61,8	45,0
choroby układu kostno-stawowego	2,8	50,0	9,1	5,6	2,9	2,9	0,8	3,9	1,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2,2	25,0	-	5,6	2,9	2,9	-	2,6	1,5
choroby układu nerwowego	8,7	-	-	-	2,2	7,1	11,7	11,8	14,5
wady rozwojowe wrodzone	6,2	-	-	-	1,4	4,3	4,7	9,2	14,5
nowotwory	3,3	-	9,1	22,2	5,8	2,9	3,1	-	-
choroby układu krążenia	3,6	-	9,1	22,2	5,1	2,1	0,8	-	5,3

Tabl. 24 Orzeczenia komisji lekarskich ustalające niezdolność do pracy wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy i grup chorobowych

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							bez-terminowo	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,8	1,6	1,7	15,6	20,2	26,8	23,5	9,8	29,9
zaburzenia psychiczne	100,0	0,6	1,1	1,5	13,9	21,4	29,9	22,0	9,6	30,4
choroby układu kostno-stawowego	100,0	4,2	8,3	-	25,0	12,5	8,3	29,2	12,5	26,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	-	9,1	-	31,8	18,2	22,7	9,1	9,1	22,8
choroby układu nerwowego	100,0	-	1,2	1,2	12,8	8,1	27,9	31,4	17,4	34,5
wady rozwojowe wrodzone	100,0	-	-	4,5	18,2	27,3	9,1	31,8	9,1	29,0
nowotwory	100,0	-	-	-	22,6	38,7	22,6	16,1	-	24,8
choroby układu krążenia	100,0	-	-	8,7	26,1	21,7	34,8	4,4	4,3	21,2

5. PODSUMOWANIE

W 2021 r. komisje lekarskie wydały 72,0 tys. orzeczeń. W związku:

- z wniesieniem sprzeciwu wydano 58,2 tys. orzeczeń,
- ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości 11,4 tys. orzeczeń,
- z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości 0,5 tys. orzeczeń,

Komisje lekarskie rozpatrzyły 2,0 tys. spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu.

Najwyższy udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie odnotowano w przypadku:

- orzeczeń ponownych dla celów rentowych - 27,5%,
- orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych - 20,5%,
- orzeczeń pierwszorazowych i ponownych dla celów ustalenia uprawnień do świadczenia uzupełniającego - 17,7% orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie.

Komisje lekarskie wydały 19,0 tys. orzeczeń, w których zmieniły ustalenia lekarza orzecznika oraz 51,5 tys. orzeczeń w których podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika.

Wysoki odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w odniesieniu do orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 35,2%, najniższy w odniesieniu do orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 18,5%.

W orzeczeniach wydanych przez lekarzy orzeczników komisje lekarskie zmieniły:

- ustalony stopień niezdolności do pracy – w odniesieniu do 73,0% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 80,2% orzeczeń ponownych rentowych,
- przewidywany okres niezdolności do pracy – w odniesieniu do 6,3% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 6,2% orzeczeń ponownych rentowych,
- datę powstania niezdolności do pracy – w odniesieniu do 15,4% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 7,2% orzeczeń ponownych rentowych,
- związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy – w odniesieniu do 5,3% orzeczeń pierwszorazowych rentowych i 6,4% orzeczeń ponownych rentowych.

W przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych przed wydaniem orzeczenia przez komisje lekarskie 14,0% osób legitymowało się orzeczeniem stwierdzającym brak niezdolności do pracy, a po rozpatrzeniu przez komisje lekarskie odsetek tych osób wyniósł 33,8%. W przypadku orzeczeń ponownych rentowych odsetek tych osób wzrósł z 12,0% do 30,2%.

Wśród osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników odsetek mężczyzn w 2021 r. wyniósł 51,7% ogółu. Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 51,9 roku, dla mężczyzn 50,5 roku, a dla kobiet 53,4 roku. Przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były: nowotwory (17,8%), choroby układu krążenia (17,4%), choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego (16,6%) i zaburzenia psychiczne (15,1%). Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego (18,5%), zaburzenia psychiczne (17,6%) oraz choroby układu krążenia (16,5%).

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 37,2% przypadków oraz uszkodzeniami śródreçza i palców – 24,1% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku ze schorzeniami nerwów, mięśni – 1,4%, pylicami płuc – 1,3%, z przewlekłymi chorobami narządu głosu – 0,9% oraz chorobami układu oddechowego – 0,8% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu.

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 45,7 roku, poszkodowanych w wyniku wypadków przy pracy – 44,8 roku, a poszkodowanych w związku z chorobami zawodowymi – 59,7 roku. Komisje lekarskie wydały 4,6 tys. orzeczeń osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Odwołania od orzeczeń pierwszorazowych lekarzy orzeczników stanowiły 44,6%, a od orzeczeń ponownych 55,4% orzeczeń. Brak całkowitej niezdolności do pracy stwierdzono u 68,3% badanych z orzeczeniami pierwszorazowymi i u 65,7% z ponownymi. Całkowita niezdolność do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną spowodowana była, w 78,6% przypadków zaburzeniami psychicznymi, chorobami układu nerwowego, wadami rozwojowymi wrodzonymi oraz nowotworami.